

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาหรือการวิเคราะห์เอกสาร (Content or Documentary Analysis) โดยดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การคัดเลือกเอกสารการสัมมนา
2. เครื่องมือในการวิจัย
3. การรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การคัดเลือก เอกสารการสัมมนา

เกณฑ์การคัดเลือก เอกสารการสัมมนา

ผู้วิจัยได้ตั้งเกณฑ์การคัดเลือก เพื่อให้ได้เอกสารการสัมมนาทางวิชาการระดับชาติ โดยตั้งเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

1. เป็นเอกสารที่ได้จากการสัมมนา ซึ่งจัดโดยหน่วยงานที่มีบทบาทต่อการจัดการศึกษาของชาติ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาประเทศ หรือเป็นแหล่งรวมของนักวิชาการทางการศึกษา ซึ่งมีการเชิญนักวิชาการและผู้สนใจสภาพและปัญหาการศึกษาจากภาครัฐและเอกชนมาร่วมสัมมนา ในระหว่างปี พ.ศ. 2520-2530
2. เป็นเอกสารการสัมมนาที่มีเนื้อหาสาระเน้นการศึกษาในภาพรวม ไม่เน้นการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือหน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใด
3. ภายในเล่มจะต้องมีเนื้อหาสามารถนำมาวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษา ลัทธิใดลัทธิหนึ่งตามองค์ประกอบที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

ขั้นตอนในการคัดเลือกเอกสารการสัมมนา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการ เพื่อการคัดเลือก เอกสารการสัมมนา ดังนี้ คือ

1. รวบรวมรายชื่อเอกสารการสัมมนาจากบรรณานุกรมสิ่งพิมพ์ในห้องสมุดต่าง ๆ หลายแห่ง ได้แก่ ห้องสมุดคณะครุศาสตร์ หอสมุดสถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และห้องสมุดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

2. สืบค้นเอกสารการสัมมนาจากแหล่งที่ไปรวบรวมรายชื่อ

3. คัดเลือกเอกสารจากเกณฑ์การคัดเลือกเอกสารที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาชื่อเรื่อง หน่วยงานที่จัดการสัมมนา โครงการและเนื้อหา ภายในเอกสารอย่างคร่าว ๆ ได้เอกสารตามเกณฑ์ข้อที่หนึ่ง จำนวน 72 เรื่อง มีดังต่อไปนี้

พ.ศ. 2520

รายงานการสัมมนาเรื่อง การศึกษา เกษตร เพื่อพัฒนาชนบท

รายงานการสัมมนาเรื่อง แนวโน้มของการฝึกหัดครู

การสัมมนาเรื่อง บทบาทของไทยในความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศกับการศึกษา

รายงานการสัมมนาเรื่อง การศึกษา เพื่อชีวิต

รายงานการสัมมนาเรื่อง การวิจัยประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา

พ.ศ. 2521

รายงานการวิจัยและสัมมนาเรื่อง การจัดโรงเรียนมัธยมศึกษาสองผลัด

รายงานการสัมมนาเรื่อง การดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ

พุทธศักราช 2520

การสัมมนาทางวิชาการเรื่อง บทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาในการให้คำปรึกษา

วิทยานิพนธ์

รายงานการสัมมนา เรื่อง เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา

พ.ศ. 2522

การสัมมนา เรื่อง การวิจัยเชิงคุณภาพในสังคมศาสตร์และการศึกษา

รายงานการสัมมนา เรื่อง สภาพปัจจุบันปัญหาและแนวทางการพัฒนา
การศึกษาระยะที่ 5 (2525-2529)

สรุปผลการสัมมนา เรื่อง บทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อการศึกษาชาวบ้าน

การสัมมนา เรื่อง วิทยาลัยชุมชนกับการพัฒนาชนบท

สรุปสัมมนา เรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบัน เพื่อการศึกษา
และงานวิจัยแรงงานในมหาวิทยาลัย

รายงานการสัมมนา เรื่อง นวัตกรรมและเทคโนโลยีพื้นบ้านกับการพัฒนา
การศึกษา ในชนบท

พ.ศ. 2523

การประชุมสัมมนา เรื่อง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับการวางแผนพัฒนา
การศึกษา

รายงานการสัมมนา เชิงปฏิบัติการ เรื่อง คณิตเพื่อกำหนดนโยบายและ
เกณฑ์ทางการศึกษา

รายงานการสัมมนา เรื่อง การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัย
มหิดล

สัมมนา เรื่อง มหาวิทยาลัยมหิดลและสื่อการศึกษา

สรุปผลสัมมนา เรื่อง โครงการความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยศิลปากร
กับกลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียง

รายงานการสัมมนา เรื่อง แนวทางดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน
แบบผสมผสาน

พ.ศ. 2524

รายงานการประชุมสัมมนาเรื่อง การนำคำนิยามที่พึงประสงค์ไปสู่การปฏิบัติ

รายงานการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง จรรยาครู

รายงานการสัมมนาเรื่อง แนวทางใหม่ของการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู

รายงานการสัมมนาเรื่อง ผลการวิจัยโครงการวิจัยและวางแผนเพื่อ

พัฒนาการศึกษา

รายงานสรุปผลการสัมมนาเรื่อง บทบาทของสภามหาวิทยาลัยใน

การบริหาร

รายงานการประชุมสัมมนาเรื่อง การเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ

เรียนรู้

การสัมมนาทางวิชาการเรื่อง บทบาทของมหาวิทยาลัยกับการแก้ปัญหา

ความยากจน

พ.ศ. 2525

รายงานการสัมมนาเรื่อง ทิศทางของการวิจัยทางจริยธรรมและคำนิยาม

รายงานการสัมมนาเรื่อง การจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียน

สองกลุ่มอายุในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

รายงานการสัมมนาเรื่อง การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา

รายงานการสัมมนาเรื่อง รูปแบบที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัยในอนาคต

เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง พัฒนาการด้านวิชาการแต่ละสาขาใน

รอบ 200 ปี แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

รายงานการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง บทบาทของสื่อมวลชนเพื่อการ

พัฒนาชนบทในทศวรรษหน้า

พ.ศ. 2526

รายงานการสัมมนา เรื่อง การพัฒนาระบบและวิธีคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษา
ต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

รายงานการประชุมสัมมนา เรื่อง สภาพปัจจุบันและแนวโน้มของการวัด
คุณลักษณะที่เหมาะสมในการเป็นครู ทัศนคติและแนวของความ เป็นครู

การสัมมนา เรื่อง การพัฒนาการให้คำปรึกษาด้านอาชีพ ในสถาบันอุดมศึกษา

การสัมมนา เรื่อง การจัดฝึกหัดครู เพื่อให้ได้ครูที่พึงประสงค์

สรุปผลการสัมมนา เรื่อง โครงการรับนักศึกษา เรียนดีจากชนบท

สรุปผลการสัมมนา เรื่อง วิวัฒนาการและความเที่ยงตรงของการวัดสติปัญญา
และความถนัดในประเทศไทย

รายงานการสัมมนา เรื่อง สมาคมวิชาชีพครู

พ.ศ. 2527

การประชุมสัมมนา เรื่อง บทบาทของครูต่อการพัฒนาชนบท

สรุปผลการสัมมนา เรื่อง การกำหนดวัตถุประสงค์ และนโยบายของ
แผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 (2530-2534)

การสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง ครูศึกษากับอนาคตของประเทศไทย

เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง การแนะแนวการศึกษาต่อและการ
ทำงาน

การประชุมสัมมนา เรื่อง บทบาทของมหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้า

รายงานการสัมมนา เรื่อง ผลกระทบของการศึกษาคือการประกอบอาชีพ
ของเกษตรกร

รายงานการวิจัยและสัมมนา เรื่อง การมัธยมศึกษา

การสัมมนา เรื่อง การจัดและบริหารจัดการทำงาน ในสถาบันอุดมศึกษา

การประชุมสัมมนา เรื่อง การอุดมศึกษากับตลาดแรงงาน

การประชุมสัมมนา เรื่อง แนวทางการประเมินและพัฒนาหลักสูตรระดับ

อุดมศึกษา

การประชุมสัมมนาทางวิชาการเรื่อง การเตรียมแผนงานทางวิชาการ
สำหรับแผนพัฒนาการอุดมศึกษา ระยะที่ 6

พ.ศ. 2528

การประชุมสัมมนาเรื่อง ศึกษาศาสตร์คานแนวพุทธศาสตร์
สรุปผลการสัมมนาเรื่อง นโยบายการพัฒนาการศึกษา เกษตร
การสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง สารสนเทศหรือการวางแผนและพัฒนา
การศึกษา

รายงานการสรุปผลการสัมมนาเรื่อง การพัฒนาบริการแนะแนวอาชีพ
ในสถาบันอุดมศึกษา

รายงานการสัมมนาเรื่อง โครงการรณรงค์การ เรียนรู้หนังสือแห่งชาติ
รายงานการสัมมนาเรื่อง การมัธยมศึกษากับสังคมไทยในอนาคต

พ.ศ. 2529

การประชุมสัมมนาเรื่อง ทิศทางการศึกษาศึกษาไทย
รายงานการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง ผลกระทบของแผนพัฒนา เศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติที่มีต่อการจัดการศึกษา เพื่อการพึ่งตนเอง

สัมมนาทางวิชาการเรื่อง Q.C. กับการศึกษา

รายงานการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง การคิดคามและประเมินผลการ
ศึกษานอกโรงเรียน

สรุปผลการวิจัยและสัมมนาเรื่อง โครงการปฏิรูปศึกษาศึกษา
การประชุมสัมมนาเรื่อง การประเมินและพัฒนาหลักสูตรศึกษาศาสตร์
การสัมมนาทางวิชาการเรื่อง เอกภาพการจัดการศึกษาในส่วนภูมิภาค

พ.ศ. 2530

รายงานสรุปผลการสัมมนา เรื่อง แนวทางการปฏิรูปการศึกษาของไทย

การสัมมนาทางวิชาการเรื่อง ทบทวนการศึกษาของไทย

รายงานการประชุมสัมมนาเรื่อง กลวิธีเพื่อบรรลุผลในการพัฒนาคุณภาพ

และจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา

รายงานการสัมมนาเรื่อง การบริหารมหาวิทยาลัยหลายวิทยาเขต

การสัมมนาระดับชาติเรื่อง การสอนสิทธิมนุษยชน

การสัมมนาทางวิชาการเรื่อง การผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยในอนาคต

การประชุมทางวิชาการเรื่อง ทางเลือกใหม่การจัดการศึกษาเพื่อการ

พัฒนาชุมชน

2. นำเอกสารที่ได้คัดเลือกในชั้นตอนที่หนึ่งทั้ง 72 เรื่อง มาอ่านเนื้อหา
อย่างละเอียด ได้เอกสารตามเกณฑ์ข้อที่สอง จำนวน 28 เรื่อง มีดังต่อไปนี้

พ.ศ. 2520

รายงานการสัมมนาเรื่อง บทบาทของไทยในความร่วมมือกับองค์การ

ระหว่างประเทศด้านการศึกษา

รายงานการสัมมนาเรื่อง การศึกษาเพื่อชีวิต

พ.ศ. 2521

รายงานการสัมมนาเรื่อง บทบาทของไทยในความร่วมมือกับองค์การ

ระหว่างประเทศด้านการศึกษา

รายงานการสัมมนาเรื่อง การศึกษาเพื่อชีวิต

รายงานการสัมมนาเรื่อง การดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ

พุทธศักราช 2520

รายงานการสัมมนาเรื่อง เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา

พ.ศ. 2522

รายงานการสัมมนาเรื่อง สภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางการ
พัฒนาการศึกษาระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529)

สรุปผลการสัมมนาเรื่อง บทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อการศึกษารองชาวบ้าน
รายงานการสัมมนาเรื่อง นวัตกรรมและเทคโนโลยีพื้นบ้านกับการพัฒนา
การศึกษาในชนบท

พ.ศ. 2523

การประชุมสัมมนาเรื่อง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับการวางแผนพัฒนา
การศึกษา

รายงานการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง ดัชนีเพื่อกำหนดนโยบายและเกณฑ์
ทางการศึกษา

พ.ศ. 2524

รายงานการประชุมสัมมนาเรื่อง การนำคำนิยามที่พึงประสงค์ไปสู่การปฏิบัติ
รายงานการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง จรรยาครู
รายงานการสัมมนาเรื่อง ผลการวิจัย โครงการวิจัยและวางแผนเพื่อ
พัฒนาการศึกษา

พ.ศ. 2525

รายงานการประชุมสัมมนาเรื่อง ทิศทางของการวิจัยทางจริยธรรมและ
คำนิยาม

การสัมมนาทางวิชาการเรื่อง บทบาทของสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนา
ชนบทในทศวรรษหน้า

พ.ศ. 2527

การประชุมสัมมนา เรื่อง บทบาทของครูต่อการพัฒนาชนบท
 สรุปผลการสัมมนา เรื่อง การกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายของแผน
 พัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534)

การสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง ครูศึกษากับอนาคตของประเทศไทย
 รายงานการสัมมนา เรื่อง ผลกระทบของการศึกษาต่อการประกอบอาชีพ
 ของเกษตรกร

พ.ศ. 2528

การประชุมสัมมนา เรื่อง ศึกษาศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์
 รายงานการสัมมนา เรื่อง โครงการรณรงค์การเรียนรู้หนังสือแห่งชาติ

พ.ศ. 2529

การประชุมสัมมนา เรื่อง ทิศทางฝึกหัดครูไทย
 รายงานการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง ผลกระทบของแผนเศรษฐกิจและ
 สังคมแห่งชาติต่อการจัดการศึกษา เพื่อการพึ่งตนเอง

สัมมนาทางวิชาการ เรื่อง Q.C. กับการศึกษา

พ.ศ. 2530

รายงานสรุปผลการสัมมนา เรื่อง แนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทย
 การสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง ทบทวนการศึกษาของไทย
 การประชุมทางวิชาการ เรื่อง ทางเลือกใหม่การจัดการศึกษาเพื่อการ
 พัฒนาชุมชน

3. นำเอกสารที่ได้คัดเลือกไว้ในชั้นตอนที่สอง ทั้ง 28 เรื่อง มาอ่าน
 เนื้อหาอย่างละเอียดอีกครั้ง ได้เอกสารความเกณฑข้อ ที่สาม จำนวน 14 เรื่อง มีดังต่อไปนี้

1. รายงานการสัมมนา เรื่อง การศึกษาเพื่อชีวิต

จัดโดย คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาวิทยาศาสตร์
 และวัฒนธรรม ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

เสนอที่ โรงแรมเอเชียพญา ชลบุรี

ระหว่างวันที่ 30 พฤศจิกายน 2520 - 2 ธันวาคม 2520

2. รายงานการสัมมนาเรื่อง สภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการศึกษาระยะที่ 5 (2525-2529)

จัดโดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

เสนอที่ ห้องประชุมสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

กรุงเทพมหานคร

ระหว่างวันที่ 1 - 2 พฤศจิกายน 2522

3. การประชุมสัมมนาเรื่อง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับการวางแผนพัฒนาการศึกษา

จัดโดย สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย

เสนอที่ ห้องประชุม ตึก 2 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร

ระหว่างวันที่ 7 - 8 พฤศจิกายน 2523

4. รายงานการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง จรรยาครู

จัดโดย คณะอนุกรรมการร่างจรรยาครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

เสนอที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร

ระหว่างวันที่ 8 - 10 เมษายน 2524

5. การประชุมสัมมนาเรื่อง บทบาทของครูต่อการพัฒนาชนบท

จัดโดย สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย ร่วมกับสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เสนอที่ ทอประชุมคุรุสภา กรุงเทพมหานคร

ระหว่างวันที่ 5 - 7 พฤษภาคม 2527

6. สรุปผลการสัมมนาเรื่อง การกำหนดวัตถุประสงค์ และนโยบาย
ของแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 (2530-2534)

จัดโดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

เสนอที่ โรงแรมเอราวัณ กรุงเทพมหานคร

ระหว่างวันที่ 27 - 28 สิงหาคม 2527

7. รายงานการสัมมนาเรื่อง ผลกระทบของการศึกษาคือการประกอบ
อาชีพของเกษตรกร

จัดโดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

เสนอที่ โรงแรมรถไฟหัวหิน ประจวบคีรีขันธ์

ระหว่างวันที่ 17 - 18 มีนาคม 2527

8. การสัมมนาทางวิชาการเรื่อง ครูศึกษากับอนาคตของประเทศไทย

จัดโดย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เสนอที่ ห้อง 108 ตึก 3 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร

ระหว่างวันที่ 9-11 กรกฎาคม 2527

9. การประชุมสัมมนาเรื่อง ศึกษาศาสตร์คามแนวพุทธศาสตร์

จัดโดย สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย ร่วมกับสำนักงาน

เลขาธิการคุรุสภา และสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

เสนอที่ ทอประชุมคุรุสภา กรุงเทพมหานคร

ระหว่างวันที่ 31 สิงหาคม 2528 - 2 กันยายน 2528

10. การประชุมสัมมนาเรื่อง ผลกระทบของแผนเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติที่มีต่อการจัดการศึกษาเพื่อการพึ่งตนเอง

จัดโดย ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ร่วมกับ กลุ่มศึกษาปัญหาและทิศทางการศึกษาไทย

เสนอที่ ห้องสัมมนาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร

ระหว่างวันที่ 21 - 22 มิถุนายน 2529

11. การประชุมสัมมนาเรื่อง ทิศทางการฝึกหัดครูไทย

จัดโดย สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย

เสนอที่ หอประชุมคุรุสภา กรุงเทพมหานคร

ระหว่างวันที่ 16 - 18 เมษายน 2529

12. สัมมนาทางวิชาการเรื่อง Q.C. กับการศึกษา

จัดโดย หน่วยฝึกอบรมทางวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เสนอที่ ห้อง 302 อาคารวิทย์พัฒนา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ระหว่างวันที่ 20 - 28 พฤษภาคม 2529

13. สรุปผลการสัมมนาเรื่อง แนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทย

จัดโดย คณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร

ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

เสนอที่ ห้องประชุมชั้น 3 อาคารบี รัฐสภา กรุงเทพมหานคร

ระหว่างวันที่ 7 - 8 กันยายน 2530

14. การสัมมนาทางวิชาการเรื่อง ทบทวนการศึกษาไทย

จัดโดย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เสนอที่ ห้องศูนย์สารนิเทศ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ระหว่างวันที่ 13 - 15 กรกฎาคม 2530

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาปรัชญาการศึกษาอันมีองค์ประกอบทางการศึกษา ได้แก่ จุดมุ่งหมายของการศึกษา หลักสูตร ผู้สอน ผู้เรียน และวิธีการจัดการเรียนการสอน โดยศึกษาจากตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ ตารางวิเคราะห์แนวคิดตามองค์ประกอบทางการศึกษาของแต่ละสาขาปรัชญาการศึกษา เมื่อผู้วิจัยสร้างตารางวิเคราะห์เสร็จแล้ว ได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบพิจารณา เพื่อแก้ไขและให้คำแนะนำ ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่

1. พระโสภณคณาภรณ์ วัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพมหานคร
2. อาจารย์ พันโทประสาร ทองภักดี อาจารย์อาวุโส มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนา คันนุนเด็ก ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รัตนา ดุงคสวัสดิ์ ภาควิชาสารคดีศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ค่อนจากนั้นจึงนำแบบตารางวิเคราะห์แนวคิดทางปรัชญาการศึกษามาปรับปรุงแก้ไขและเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิหาความเชื่อมั่นการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัยพิจารณาอีกครั้ง จึงได้เครื่องมือในการวิจัย ซึ่งได้กำหนดรายละเอียดไว้ในภาคผนวก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเองจากเอกสารการสัมมนาทางวิชาการระดับชาติ ทั้ง 14 เรื่อง ที่ได้คัดเลือกไว้ โดยผู้วิจัยจะอ่านเนื้อหาสาระภายในเอกสารแต่ละเล่มอย่าง

ละเอียด พร้อมกับรวบรวมข้อมูลไว้ในเครื่องมือการบันทึกข้อมูลที่จัดทำเป็นรูปแบบการวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาในแต่ละองค์ประกอบ เพื่อทำการวิเคราะห์ตีความความหมายขององค์ประกอบทางการศึกษาแต่ละลัทธิในตารางวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษา หากเนื้อหาใดไม่กล่าวถึงองค์ประกอบใดทั้ง 5 องค์ประกอบอย่างชัดเจนและไม่สามารถพิจารณาได้ ผู้วิจัยจะไม่นำมาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมไว้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ตีความ

หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์ เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาจะใช้สาระหรือแนวคิด (Theme) เป็นหน่วยในการวิเคราะห์ สาระหรือแนวคิด หมายถึง คำหรือข้อความหรือประโยค ซึ่งอาจเป็นประโยคธรรมดา หรือประโยคที่สลับซับซ้อน อาจกล่าวได้ว่าเป็นการพิจารณาความหมายที่เกิดขึ้นตรงตามประเภทที่ได้จัดแบ่งไว้¹

หน่วยในการระบุจำนวน ปริมาณการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา จะใช้ความถี่ของเนื้อหาสาระเป็นหน่วยในการระบุจำนวน โดยการนับคุณสมบัติที่ต้องการทุกครั้งที่พบ

เกณฑ์ในการวิเคราะห์เอกสารการสัมภาษณ์ มีดังนี้

1. การสำรวจความถี่ของแต่ละองค์ประกอบทางการศึกษา ผู้วิจัยจะให้คะแนนความถี่ 1 คะแนน คือ 1 องค์ประกอบที่เนื้อหาสาระนั้นกล่าวถึง แล้วคำนวณค่าร้อยละของความถี่ขององค์ประกอบนั้น

$$\text{ค่าร้อยละของความถี่ขององค์ประกอบ} = \frac{\text{ความถี่ขององค์ประกอบนั้น}}{\text{ผลรวมของความถี่จากทุกองค์ประกอบ}} \times 100$$

¹Bernard Berelson, Content Analysis in Communication Research. (New York: Hafner Publishing Company, 1971), PP. 138-139.

2. การวิเคราะห์แนวคิด ผู้วิจัยตีความจากเนื้อหาสาระแต่ละองค์ประกอบทางการศึกษา และให้คะแนนความถี่ 1 คะแนน คือ 1 ลัทธิปรัชญาการศึกษาที่เนื้อหาสาระนั้นกล่าวถึง

3. ในกรณีที่เนื้อหาสาระสอดคล้องกับลัทธิปรัชญาการศึกษามากกว่า 1 ลัทธิ ผู้วิจัยจะสรุปในรายละเอียดว่ามีน้ำหนักไปทางลัทธิปรัชญาการศึกษาใด โดยใช้เกณฑ์จากจำนวนคำหรือจำนวนข้อความมาตัดสิน

4. สำหรับเนื้อหาที่คลุมเครือยากต่อการวิเคราะห์ ผู้วิจัยจะพิจารณาตรวจสอบจากคำหลักและภาพรวมขององค์ประกอบด้านอื่น ๆ ที่กล่าวถึง แล้ววิเคราะห์ว่ามีแนวโน้มไปทางลัทธิปรัชญาการศึกษาใด

5. การวิเคราะห์รวม ผู้วิจัยนำความถี่ของแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาในแต่ละองค์ประกอบมารวมกัน เพื่อดูว่าจะมีแนวโน้มไปทางปรัชญาการศึกษาลัทธิใดมากที่สุด

6. การตัดสินแนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาจากเนื้อหาสาระภายในเอกสารการสัมมนานั้นจะตัดสินจากฐานนิยม

ฐานนิยม (Mode) หมายถึง ค่าที่เกิดขึ้นบ่อยหรือซ้ำกันมากที่สุด หรือคือคะแนนตัวที่มีค่ามากที่สุด²

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความถูกต้องมากที่สุดเท่าที่ทำได้ จำเป็นต้องมีการทดสอบความเที่ยงหรือความเชื่อมั่น (Reliability) ในการวิเคราะห์ของผู้วิจัย สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีการทดสอบความเที่ยงกับผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน ได้แก่

1. รองศาสตราจารย์ ปรีชา ช้างขวัญยืน ภาควิชาปรัชญา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² บุญเรียง ขจรศิลป์, สถิติการวิจัย (กรุงเทพมหานคร : พิสิฐเซ็นเตอร์การพิมพ์, 2528), หน้า 33.

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศักดิ์ชัย นิรัญทวี ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ส่วนเอกสารที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อหาความเที่ยงคือ เรื่องแนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทย
และใช้สูตรการหาค่าความเที่ยง ฮอลสไต (Holsti)³ ดังนี้

$$\text{สูตรความเที่ยง } R = \frac{3(C_{1,2,3})}{C_1 + C_2 + C_3}$$

เมื่อ $C_{1,2,3}$ คือ คะแนนความถี่ของแนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาที่ทั้ง 3 คน
วิเคราะห์ตรงกัน

เมื่อ $C_1 + C_2 + C_3$ คือ คะแนนความถี่ของแนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาทั้งหมดที่
ทั้ง 3 คนวิเคราะห์

จากผลของการวิเคราะห์เมื่อแทนค่าลงในสูตรความเที่ยงจะได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความเที่ยง} &= \frac{3(6)}{7+7+7} = \frac{18}{21} \\ &= .857 \end{aligned}$$

ซึ่งถือว่าความเที่ยง (Reliability) ในระดับนี้เชื่อถือได้เพราะสูงกว่าเกณฑ์ที่
ฮอลสไต (Holsti) เสนอไว้ว่าควรมีค่าความเที่ยงตั้งแต่ .75 ขึ้นไป

หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์เอกสารการสัมมนาทั้งหมดจำนวน 13 เล่มด้วย
ตนเอง โดยใช้เครื่องมือและเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลตามที่ได้กำหนดไว้ แล้วจึงอภิปราย
สรุปผลรวมทั้งหมดจากฐานนิยม (Mode) ขององค์ประกอบทางการศึกษา

³ Richard W. Budd; et al., Content Analysis of Communication.
(New York : The Mac Millian Company, 1967), p. 68.